

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО ФАХУ»

Рівень освіти	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Освітня програма	«Публічне управління та адміністрування»
Тривалість викладання	1 семестр (1 чверть)
Кількість кредитів	3 кредитів ЄКТС (90 годин)
Заняття:	Осінній семестр
лекції:	2 години на тиждень
практичні заняття:	4 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП» <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7261>

Кафедра, що викладає:

Державного управління і місцевого самоврядування (ДУМС)

Викладач:

Багрім Ольга Андріївна

к. держ. упр., доцент кафедри

Персональна сторінка

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Bahrim/Bahrim.php>

E-mail:

Bahrim.O.A@nmu.one

1. Анотація до курсу

У сучасних умовах трансформації української державності, реформування системи публічної влади та поглиблення європейської інтеграції суспільство потребує високопрофесійних, відповідальних і здатних до інновацій фахівців у сфері публічного управління та адміністрування. Від ефективності діяльності публічних службовців залежить якість прийняття управлінських рішень, рівень довіри громадян до органів влади, результативність взаємодії держави й громади, а також успішність післявоєнної відбудови та модернізації країни. У цих умовах особливої ваги набуває підготовка майбутніх публічних управлінців, які володіють системним баченням, розумінням природи та функцій

публічного управління, спроможністю діяти етично, прозоро, орієнтовано на потреби громадян та відповідно до сучасних стандартів належного врядування.

Під час вивчення дисципліни «Вступ до фаху» ви ознайомитеся з основами теорії та практики публічного управління та адміністрування, що є фундаментом для подальшого професійного зростання у цій галузі. Ви дізнаєтеся про сутність, мету, завдання, принципи, функції та закономірності публічного управління як суспільного явища. Особлива увага приділяється аналізу структури та специфіки функціонування органів влади в Україні – законодавчої, виконавчої та судової гілок, а також ролі місцевого самоврядування в системі публічного управління.

Протягом курсу ви опануєте основи вироблення, ухвалення та реалізації управлінських рішень; навчитеся критично осмислювати вплив морально-етичних цінностей, принципів доброчесності й прозорості на ефективність управлінських процесів.

Вивчаючи дисципліну, ви сформуєте уявлення про професійну діяльність публічного службовця, напрями підвищення його конкурентоспроможності на ринку праці, зокрема в умовах цифровізації, децентралізації, війни та післявоєнної відбудови. Ви отримаєте знання, які дозволять інтегрувати сучасні інструменти публічного управління у практику, враховуючи виклики кризових ситуацій, потреби громадянського суспільства та принципи стратегічного розвитку.

Цей курс допоможе вам усвідомити соціальну значущість обраної професії та сформуванню відповідального ставлення до своєї майбутньої ролі у демократичному суспільстві.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни «Вступ до фаху» – сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про сутність, зміст, завдання та особливості професійної діяльності у сфері публічного управління та адміністрування; забезпечити набуття базових теоретичних знань, розуміння структури й функціонування публічної влади та управлінських процесів, а також сформувати первинні практичні компетентності, необхідні для подальшого професійного розвитку й ефективного застосування знань у публічному секторі.

Завдання курсу:

- надати здобувачам вищої освіти цілісне уявлення про теоретичні основи, принципи, функції, завдання, закони та цілі публічного управління та адміністрування;
- розкрити ключові етапи еволюції, трансформації, модернізації та реформування публічного управління в Україні, охарактеризувати їх особливості та сучасні виклики;
- сформувати розуміння взаємозв'язку між публічним управлінням і державною владою, особливостей функціонування органів законодавчої, виконавчої та судової влади, органів місцевого самоврядування;
- ознайомити з публічним управлінням як процесом вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень, їх ефективністю та результативністю;
- систематизувати знання щодо професійної діяльності фахівців у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи професійні компетентності, етичні засади, комунікаційні навички;
- розкрити роль нормативно-правового забезпечення в організації освітнього процесу, зокрема щодо академічної доброчесності, а також функціонування студентського самоврядування в НТУ «Дніпровська політехніка»;
- сприяти розвитку навичок критичного мислення, аналітичної рефлексії, аргументації, узагальнення та генерації нових ідей, необхідних для професійної діяльності в публічній сфері.

3. Результати навчання

Дисциплінарні результати навчання:

- *Знати і розуміти* теоретичні основи, основні положення, принципи, закони, завдання і цілі публічного управління та адміністрування.
- *Демонструвати розуміння* еволюції, реформування, модернізації та трансформації публічного управління в Україні, враховуючи сучасний контекст.
- *Визначати* особливості функціонування та взаємозв'язок між публічним управлінням та владою, вміти характеризувати види органів законодавчої, виконавчої та судової влади України; характеризувати сутність, роль, функції, правові засади здійснення місцевого самоврядування в системі публічного управління.
- *Характеризувати* публічне управління та адміністрування як процес вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень, розуміти алгоритм вироблення та реалізації ефективних управлінських рішень.
- *Визначати та характеризувати* змістовні складові професійної діяльності фахівців у сфері публічного управління та адміністрування; знати напрями підвищення конкурентоздатності фахівців спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування на ринку праці; інтегрувати отримані знання задля організації ефективної професійної діяльності в умовах війни та післявоєнний період.
- *Розуміти та характеризувати* основні положення нормативно-правового забезпечення організації навчального процесу та напрями студентського самоврядування в НТУ «Дніпровська політехніка»; ознайомитися із основними принципами академічної доброчесності в освітньому процесі; вміти генерувати нові ідеї з метою забезпечення їх високого рівня ефективності як провідної складової сучасної демократичної вищої школи та прояв публічного управління.

4. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ

Тема 1. Теоретичні засади публічного управління та адміністрування

- 1.1. Феномен управління: природа, сутність та складові. Управління як суспільне явище
- 1.2. Публічне управління, публічне адміністрування та державне управління: співвідношення понять
- 1.3. Різновиди управління. Форми, методи та функції управління
- 1.4. Принципи, закони, завдання і цілі публічного управління та адміністрування
- 1.5. Еволюція публічного управління в Україні та його сучасна трансформація

Тема 2. Публічна влада як основа публічного управління

- 2.1. Поняття влади. Публічна влада та публічне управління
- 2.2. Влада як інструмент реалізації публічного управління. Питання легітимності
- 2.3. Форми реалізації влади в Україні
- 2.4. Світові моделі публічного управління та адміністрування
- 2.5. Органи виконавчої влади в системі публічного управління
- 2.6. Сучасні тенденції розвитку публічного управління в Україні: реформи, цифровізація, децентралізація

Тема 3. Місцеве самоврядування в системі публічного управління

- 3.1. Поняття місцевого самоврядування. Основні чинники його становлення
- 3.2. Повноваження та компетенції органів місцевого самоврядування
- 3.3. Представницькі та виконавчі органи місцевого самоврядування

3.4. Посадові особи місцевого самоврядування: статус, повноваження, відповідальність

3.5. Громадська участь та взаємодія місцевої влади з інститутами громадянського суспільства

3.6. Децентралізація як умова ефективного публічного управління на місцях

Тема 4. Прийняття та реалізація управлінських рішень у публічному секторі

4.1. Управління як визначальна функція публічного адміністрування

4.2. Сутність і види управлінських рішень

4.3. Методологія прийняття управлінських рішень

4.4. Етапи процесу прийняття рішень у публічному управлінні

4.5. Моніторинг і контроль виконання управлінських рішень

4.6. Типові помилки в управлінських рішеннях і механізми їх уникнення

Тема 5. Професійна діяльність фахівців у сфері публічного управління та адміністрування

5.1. Специфіка професійної діяльності публічних службовців

5.2. Формування професійних компетентностей публічного службовця: підходи та практики

5.3. Методи та інструменти розвитку професійного потенціалу фахівців

5.4. Етичні стандарти та публічна відповідальність службовця

Тема 6. Академічне середовище як простір становлення фахівця

6.1. Нормативно-правове забезпечення організації навчального процесу в НТУ «Дніпровська політехніка»

6.2. Принципи академічної доброчесності в освітньому процесі

6.3. Роль студентського самоврядування як провідної складової сучасної демократичної вищої школи та прояв публічного управління

6.4. Участь студентів у формуванні освітнього середовища: права, ініціативи, відповідальність

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

1. Теоретичні засади публічного управління та адміністрування

2. Публічна влада як основа публічного управління

3. Місцеве самоврядування в системі публічного управління

4. Прийняття та реалізація управлінських рішень у публічному секторі

5. Професійна діяльність фахівців у сфері публічного управління та адміністрування

6. Академічне середовище як простір становлення фахівця

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ:

Індивідуальне завдання полягає у підготовці та захисті есе за обраною тематикою, що відповідає змісту дисципліни.

Форма проведення: розроблення, презентація та захист (відповіді на запитання, дискусія) індивідуального завдання перед аудиторією (бажано використовувати MS PowerPoint).

Вимоги до виконання індивідуального завдання:

- чітка структура есе згідно з рекомендованим планом (вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел);
- логічне та послідовне розкриття теми з опорою на теоретичні підходи, нормативно-правову базу та приклади з практики;
- аналітичний і узагальнюючий характер викладеного матеріалу;
- наявність аргументованих висновків за кожним із ключових питань дослідження;
- дотримання вимог академічної доброчесності та правил оформлення письмових робіт (мовна грамотність, посилання на джерела, належне оформлення презентації тощо).

Під час презентації і захисту результатів виконання індивідуальних завдань у межах практичних занять передбачено процедуру peer-assessment (оцінювання з боку інших здобувачів вищої освіти).

Тематика індивідуальних завдань:

1. Управління як суспільне явище: сутність, функції, цілі.
2. Публічне управління та адміністрування: співвідношення понять.
3. Принципи, методи та інструменти публічного управління.
4. Публічне управління та влада.
5. Держава як суб'єкт управління суспільним розвитком.
6. Публічна сфера – єдність економічної, соціальної та політичної складових.
7. Місцеве самоврядування та його роль у публічному управлінні.
8. Органи виконавчої влади в системі публічного управління.
9. Специфіка публічного управління в Україні.
10. Особливості формування громадянського суспільства в Україні.
11. Поняття та сутність управлінського рішення.
12. Публічне управління як процес вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.
13. Цінності публічного адміністрування та «дерево цілей» як стратегічний інструмент.
14. Методи публічного адміністрування: традиційні та інноваційні підходи.
15. Сутність та види управлінських рішень у публічній сфері.
16. Результативність та ефективність публічного управління: оцінка управлінських рішень та діяльності органів влади.
17. Помилки в управлінській діяльності: типологія та шляхи запобігання.
18. Складові професійної діяльності фахівця з публічного управління та адміністрування.
19. Комунікаційний процес у системі публічного управління.
20. Зворотний зв'язок як основа ефективного управлінського спілкування.
21. Етичні засади професійної діяльності публічних службовців.
22. Формування іміджу публічних службовців.
23. Професійна відповідальність та прозорість у діяльності публічного службовця.

24. Інклюзивність, гендерна чутливість та культура спілкування на публічній службі.
25. Роль стратегічних комунікацій у реалізації політик публічного управління.
26. Роль цифрових технологій у публічному адмініструванні.
27. Громадянське суспільство та його вплив на систему публічного управління.
28. Цифровізація та децентралізація як сучасні тренди трансформації публічного управління в Україні.
29. Управління в умовах криз та надзвичайних ситуацій: виклики для публічних службовців.
30. Соціальна відповідальність публічної влади в умовах війни та післявоєнної відбудови.
31. Академічна доброчесність як елемент публічного управління в освітньому середовищі.
32. Студентське самоврядування як форма реалізації публічного управління у вищій освіті.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Комп'ютерне та мультимедійне обладнання.

Підключення до Інтернет. Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Microsoft Office 365.

Перевірений доступ до платформи дистанційної освіти Moodle та застосунків Microsoft Office 365 (Teams, Word, Excel, Power Point).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів за виконання практичних завдань, виконання та публічної презентації результатів індивідуального завдання та поточного тестування, складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами проходження поточного тестування під час останнього лекційного заняття. Загалом за теоретичну частину курсу отримується максимум **40 балів**.

Практична частина оцінюється за результатами:

– **виконання практичних завдань**, які виконуються під час практичних занять; за успішне виконання завдань до кожної із 6 тем здобувач отримує до 5 балів; загалом за практичні завдання отримується максимум **30 балів**.

– **виконання публічної презентації та захисту (відповіді на запитання, дискусія) результатів індивідуального завдання**, зміст якого описано у розділі 4. За результатами публічної презентації отримується максимум **30 балів**.

У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується максимум **60 балів**.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
40	60	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (диференційований залік)** під час сесії.

Підсумкове оцінювання проводиться у вигляді диференційованого заліку, який включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **20 тестових завдань з теоретичної частини** із чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 2 бали (разом 40 балів) та **12 тестових завдань з практичної частини**, кожне з завдань оцінюється максимум у 5 балів (разом 60 балів), причому:

- 5 балів – відповідність еталону;
- 4 бали – відповідність еталону з незначними помилками;
- 3 бали – часткова відповідність еталону, питання повністю не розкрито;
- 2 бали – часткова відповідність еталону, питання не розкрито;
- 1 бал – невідповідність еталону, однак відповідність темі запитання;
- 0 балів – відповідь не наведена або не відноситься до теми запитання.

Отримані бали за відкриті та закриті тести додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів. **За підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.**

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується відповідними нормами «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка».

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на НТУ Microsoft Office та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінку кафедри державного управління і місцевого самоврядування у Facebook: <https://www.facebook.com/kafedra.publicmanagement/>.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у застосунку Microsoft Teams та на корпоративній платформі Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до чату у Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

З 24.02.2022 реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Наявна низка небезпек: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2024-2025 навчальному році освітня діяльність здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації.

Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «наради» в «команді» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують.

Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації інституту.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Здійснюється відповідно до «Положення про визнання в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті» <http://surl.li/zopmhq>.

7.7. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (MS Forms). Посилання на форму буде розміщено у Teams курсу. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Бородін Є. І., Тарасенко Т. М. Система публічного управління та адміністрування : навч. наоч. посіб. [Електронне видання] / Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2022. 187 с.
2. Серьогін С. М., Липовська Н. А., Бородін Є. І. та ін. Публічна служба : навч. посіб. / за заг. ред. С. М. Серьогіна. Дніпро : ГРАНІ, 2018. 384 с.
3. Гончарук Н. Т., Сорокіна Н. Г. Публічна служба : навч. наоч. посіб. Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2023. 341 слайд.
4. Карташов Є. Г., Євдокимов В. В., Драган І. О., Дацій О. І. та ін. Державне та регіональне управління : підручник / за заг. ред. Є. Г. Карташова. Київ, 2019. 223 с.
5. Бідзюра І. П., Сурмін Ю. П., Грабовенко Н. В., Утвенко В. В., Шаповалова А. М. Публічне управління та адміністрування. Радник-консультант органів державної влади : навч.-метод. комплекс / за заг. ред. І. П. Бідзюри, Ю. П. Сурміна, Н. В. Грабовенко. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 500 с.
6. Міжнародні стандарти державного управління : навч. посіб. / за заг. ред. Т. О. Коломоець ; Запоріж. нац. ун-т, Навч.-наук. лаб. дослідж. проблем служб. права Нац. акад. прав. наук України. Запоріжжя : Гельветика, 2018. 55 с.
7. Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Ковтун М. С. та ін. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. 2-ге вид., допов. і перероб. Харків : Право, 2021. 238 с.
8. Надьон О. В., Хмиров І. М., Луценко Т. О. Організаційно-правові засади публічного управління та адміністрування : навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2020. 175 с.
9. Куйбіда В. С., Білинська М. М., Петроє О. М. Публічне управління: термінологічний словник : навч. посіб. Київ : НАДУ, 2018. 224 с. URL: https://dut.edu.ua/uploads/1_888_37081450.pdf
10. Серьогін С. М., Бородін Є. І., Комарова К. В., Липовська Н. А., Тарасенко Т. М. Управління персоналом в органах публічної влади : навч. посіб. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2019. 200 с.

Додаткові

1. Багрім О. А. Сучасний стан формування потенціалу державної служби України в умовах аксіологічного транзиту: проблеми та перспективи. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2021. № 6. С. 48–53. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.6>
2. Багрім О. А. Особливості розвитку професійного потенціалу державних службовців у воєнний та поствоєнний період в Україні. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2023. № 2. С. 9–14. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.2.1>
3. Багрім О. А. Специфіка формування позитивного іміджу публічних службовців в умовах воєнного і післявоєнного періоду в Україні. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2024. № 1. С. 80–84. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.1.13>
4. Багрім О. А. Специфіка розвитку соціального та емоційного інтелекту публічних службовців у воєнний та післявоєнний період в Україні. Аспекти публічного управління. 2024. № 4. С. 52–58. DOI: <https://doi.org/10.15421/152448>
5. Багрім О. А., Зудова С. М. Особливості сучасного стану процесу трансформації країни щодо надання адміністративних послуг громадянам. Дніпровський

- науковий часопис публічного управління, психології, права. 2024. № 5. С. 7–14. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.5.1>
6. Куйбіда В. С., Хорошенко О. В. Організація публічної служби України : монографія. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2016. 271 с.
  7. Публічне управління : термінол. слов. / уклад. В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.
  8. Історія державного управління / кол. авт. ; за заг. ред. В. С. Загорського, О. Я. Красівського, О. Ю. Мороза. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. 368 с.
  9. Серьогін С. М., Бородін Є. І., Комарова К. В., Липовська Н. А., Тарасенко Т. М. Управління персоналом в органах публічної влади : навч. посіб. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2019. 200 с.
  10. Василенко Н., Матохнюк О. Структурно-компонентна модель розвитку лідерства в контексті професіоналізації публічної служби. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. 2023. Вип. 4. С. 58–64.
  11. Ващенко К. О. Професійна підготовка державних службовців: теорія, методологія, практика : монографія. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2017. 416 с.
  12. Волкова Н. Стратегічне управління персоналом публічної служби в умовах євроінтеграції. Публічне управління та адміністрування. 2023. № 2 (5). С. 17–21.
  13. Гончарук Н. Т., Прудіус Л. В. Модернізація державної служби та управління людськими ресурсами в Україні. Аспекти публічного управління. 2018. Т. 6, № 1–2. С. 42–51.
  14. Гончарук Н., Прудіус О. Управління людськими ресурсами державної служби України в умовах діджиталізації. Аспекти публічного управління. 2022. Т. 10, № 5. С. 19–28. DOI: <https://doi.org/10.15421/152231>
  15. Гончарук Н.Т. Концептуальні засади управління людськими ресурсами в сфері публічної служби: архетипний підхід / Н.Т. Гончарук, Ю. В. Пирогова // Публічне урядування, №3 (18) –червень 2019 р. – Київ : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2019. - С.158-170.
  16. Гончарук Н.Т., Пирогова Ю. В. Мотивація та стимулювання у сфері публічної служби України як інструмент ефективного управління людськими ресурсами. Scientific discussion. Praha. Czech Republic. Vol. 2. No 52. 2021. p. 47 - 51. URL: <http://scientific-discussion.com/wp-content/uploads/2021/03/VOL-2-No-52-2021.pdf>
  17. Гончарук Н.Т. Концептуальні засади реформування системи професійного навчання посадових осіб місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні / Н. Т. Гончарук, Л. В. Прудіус // Трансформація статусу посадової особи місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні : кол. моногр. / С. М. Серьогін, Є. І. Бородін, Н. А. Липовська, І. В. Шпекторенко [та ін.] ; за заг. ред. С. М. Серьогіна. – Дніпро : Грані, 2020. – С.173-184.
  18. Гончарук Н., Кіслов О. Розвиток лідерського потенціалу керівника на публічній службі в Україні в умовах реформ. Аспекти публічного управління. 2025. Т. 13, № 3. С. 46-52. DOI: <https://doi.org/10.15421/152529>
  19. Пирогова Ю. В. Пріоритетні напрями вдосконалення управління людськими ресурсами у сфері публічної служби України. Аспекти публічного управління. 2020. Т. 8, № 6. С. 37-48. URL : <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/view/824>
  20. Розвиток перцептивної гендерно-рольової компетентності у молоді : методичний посібник [електронне видання] / О. Т. Плетка. Київ : Талком, 2023. 74 с. URL: <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/pletka-pos-gend-23.pdf.old2>
  21. Дурман О. Л., Полосьмак К. О. Аналіз нових концепцій публічного управління та ступінь їх «адекватності» реаліям сучасного світу. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2020. № 1. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2020_1/7.pdf

22. Лідерство та команда в публічному управлінні : конспект лекцій / уклад. К. В. Таранюк, Я. В. Кобушко. Суми : Сумський державний університет, 2020. 175 с.
23. Плетньова Т. Система суб'єктів управління персоналом на державній службі: законодавче регулювання у державах-членах Європейського Союзу. Публічне право. 2022. № 4 (48). С. 95–103.
24. Плетка О. Т. Розвиток перцептивної гендерно-рольової компетентності у молоді : метод. посіб. [Електронне видання]. Київ : Талком, 2023. 74 с. URL: <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/pletka-pos-gend-23.pdf.old2>
25. Сорокіна Н. Г. Морально-етичні основи публічної служби в умовах трансформації влади в Україні : монографія. Дніпро : ГРАНІ, 2020. 224 с.
26. Управління персоналом : підручник / О. М. Шубалий, Н. Т. Рудь, А. І. Гордійчук та ін. ; за заг. ред. О. М. Шубалого. Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2018. 404 с.
27. Цифрова економіка: вплив інформаційно-комунікаційних технологій на людський капітал та формування компетентностей майбутнього : монографія / за ред. Л. Антонюк, Д. Ільницького, А. Севастюк. Київ : КНЕУ, 2021. 337 с.
28. Проблеми реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні : монографія / авт. кол. Т. Е. Василевська, І. Г. Сурай, О. І. Васильєва та ін. ; за заг. ред. Т. Е. Василевської. Київ : НАДУ, 2018. 256 с.
29. Багрим О.А. Особливості та актуалізація наукових та освітніх проєктів у контексті галузі публічного управління та адміністрування : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 24 січня-6 березня 2022 року. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – С. 11–13.
30. Багрим О.А. Актуалізація потреби розвитку професійного потенціалу публічних службовців в умовах сьогодення // Інноваційні інструменти забезпечення інвестиційного та інфраструктурного розвитку територій та громад : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, м. Дніпро, 4 березня 2022 р. / за заг. ред. І.А. Чикаренко, Т.В. Маматової. – Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2022. – С. 36–40.
31. Багрим О.А. Особливості розвитку професійного потенціалу державних службовців в умовах воєнного стану України // Наукова весна 2023 : матеріали XII Міжнародної науково-технічної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених, Дніпро, 1–3 березня 2023 р. – Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2023. – 483 с.
32. Багрим О.А. Роль соціального та емоційного інтелекту для підвищення ефективності діяльності державних службовців в умовах воєнного стану України // Роль соціального та емоційного інтелекту як найважливіших soft skills XXI століття в освітньому процесі : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 6 березня–16 квітня 2023. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. – 472 с.
33. Багрим О.А. Вплив мотиваційних факторів на ефективність діяльності державних службовців в умовах воєнного стану // Забезпечення стійкості, ревіталізації та розвитку територій і громад в Україні : матеріали наук.-практ. конф. за міжнародною участю, м. Дніпро, 4 травня 2023 р. / за заг. ред. І.А. Чикаренко, Т.В. Маматової. – Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2023. – С. 25–27.
34. Багрим О.А. Розвиток кадрового потенціалу органів публічної влади України у воєнний період : матеріали міжнар. наук.-техн. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, м. Дніпро, 2024 р. – Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2024. – С. 256–257. – URL: https://ecology.nmu.org.ua/ua/Studies/Scientific_Spring_2024.pdf
35. Багрим О.А. Розвиток відповідального лідерства на публічній службі для повоєнного відновлення України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Синергія науки і бізнесу для повоєнного відновлення регіонів України», м. Херсон, 2024 р. – Херсон : Херсонський національний технічний університет, 2024. – URL: https://kntu.net.ua/ukr/content/download/116575/654126/file/СИНЕРГИЯ_2024_Том%201_секції%201-5.pdf

36. Багрім О.А. Специфіка впровадження інноваційних підходів у діяльність органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Безпечна, комфортна та спроможна територіальна громада», 16–18 жовтня 2024, м. Дніпро. – Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2024. – С. 173–176. – URL: <https://science.nmu.org.ua/ua/conferences/Forum/Zbirnyk2024.pdf>

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. : із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про державну службу : Закон України від 10 груд. 2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
3. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 7 черв. 2001 р. № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>
4. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квіт. 1999 р. № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
5. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 25 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
6. Про адміністративні послуги : Закон України від 6 верес. 2012 р. № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>
7. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лют. 2014 р. № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
8. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 берез. 2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>
9. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
10. Про адміністративну процедуру : Закон України від 16 листоп. 2021 р. № 3475-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3475-20>
11. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
12. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 5 лют. 2015 р. № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
13. Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад : Закон України від 16 квіт. 2020 р. № 562-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/562-20>
14. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану : Закон України від 12 трав. 2022 р. № 2259-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-20>
15. Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань державної служби : постанова Кабінету Міністрів України від 1 жовт. 2014 р. № 500. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/500-2014-п>
16. Про затвердження Типового порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців : постанова Кабінету Міністрів України від 23 серп. 2017 р. № 640. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/640-2017-п>
17. Про схвалення Концепції реформування системи професійного навчання державних службовців : розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 груд. 2017 р. № 974-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974-2017-р>
18. Про схвалення Концепції впровадження інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах... : розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 груд. 2017 р. № 844-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/844-2017-р>

19. Про схвалення Концепції оптимізації системи центральних органів виконавчої влади : розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 груд. 2017 р. № 1013-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1013-2017-p>

20. Про схвалення Концепції реформування системи оплати праці державних службовців... : розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 трав. 2020 р. № 622-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/622-2020-p>

21. Деякі питання реформування державного управління України : розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 лип. 2021 р. № 831-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-p>

22. Про проведення функціонального аудиту органів виконавчої влади : розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 верес. 2022 р. № 824-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/824-2022-p>

23. Про затвердження Типового положення про службу управління персоналом державного органу : наказ Національного агентства України з питань державної служби від 3 берез. 2016 р. № 47 (зі зм.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0438-16>

24. Стратегія реформування державного управління України на 2022–2025 роки : схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 лип. 2021 р. № 831-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/reforms/pars-2022-2025-ukr.pdf>

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України : офіційний веб-портал. URL: <https://rada.gov.ua/>

2. Президент України : офіційне Інтернет-представництво. URL: <https://www.president.gov.ua/>

3. Головний правовий портал України. URL: <https://www.ligazakon.ua/>

4. Кабінет Міністрів України : офіційний вебпортал. URL: <https://www.kmu.gov.ua>

5. Національне агентство України з питань державної служби : офіційний веб-портал. URL: <https://www.nads.gov.ua>

6. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <https://www.nbuv.gov.ua>

7. Національна історична бібліотека України. URL: <https://nibu.kyiv.ua/>

8. Центр політико-правових реформ. URL: <https://www.pravo.org.ua/>

9. Public Service Europe. URL: <https://www.publicserviceeurope.com/>

10. European CAF Resource Centre, EIPA. URL: <https://www.eipa.eu/caf-resource-centre/>

11. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». URL: <https://ird.gov.ua/>

12. Інститут регіонального розвитку. URL: <https://www.institute.lviv.ua/index.php/uk/proect>

13. Портал управління знаннями : освітня платформа у сфері професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування. URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/>

14. Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу : офіційний веб-портал. URL: <https://www.center.gov.ua/pro-tsentr/proekti/sigma>

15. The European Institute of Public Administration. URL: <https://www.eipa.eu/>

16. Public Administration and Governance : European Commission. URL: https://ec.europa.eu/reform-support/what-we-do/public-administration-and-governance_en

17. Навчальний портал територіальних громад. URL: <https://portal-gromady.msp.gov.ua/>

18. Дія-центри. URL: <https://center.diia.gov.ua/about-cnap>

19. The Digital Youth Work project : ERASMUS+ : improves and develops digital youth work across Europe. URL: <https://www.oph.fi/en/education-development-and-internationalisation/long-term-cooperation-projects/digital-youth-work>